

6-30-2018

# IMPROVING OF THE MECHANISM OF STATE SERVICES FOR SMALL BUSINESS SUBJECTS

S K. Salaev

B U. Tadjiev

Follow this and additional works at: <https://uzjournals.edu.uz/ferpi>

---

### Recommended Citation

Salaev, S K. and Tadjiev, B U. (2018) "IMPROVING OF THE MECHANISM OF STATE SERVICES FOR SMALL BUSINESS SUBJECTS," *Scientific-technical journal*: Vol. 22 : Iss. 2 , Article 29.

Available at: <https://uzjournals.edu.uz/ferpi/vol22/iss2/29>

This Article is brought to you for free and open access by 2030 Uzbekistan Research Online. It has been accepted for inclusion in Scientific-technical journal by an authorized editor of 2030 Uzbekistan Research Online. For more information, please contact [brownman91@mail.ru](mailto:brownman91@mail.ru).

UDC 338.075

## 23. IMPROVING OF THE MECHANISM OF STATE SERVICES FOR SMALL BUSINESS SUBJECTS

S.K. Salaev<sup>1</sup>, B.U. Tadjiev<sup>1</sup>

<sup>1</sup> Urgench State University, Urgench, Uzbekistan

### УЛУЧШЕНИЕ МЕХАНИЗМА ГОСУДАРСТВЕННЫХ УСЛУГ ДЛЯ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО БИЗНЕСА

### КИЧИК БИЗНЕС СУБЪЕКТЛАРИГА ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИНИ КЎРСАТИШ МЕХАНИЗМЛАРИНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

**Abstract.** This article is about improving the systems of public services for small businesses in Uzbekistan.

**Key words:** small business and private entrepreneurship (SBPE), subjects of SBPE, the only wicket, state services, lisensy.

**Аннотация.** В данной статье речь идёт об улучшении систем государственных услуг для субъектов малого бизнеса в Узбекистана.

**Ключевые слова:** малый бизнес и частное предпринимательство (МБЧП), субъекты МБЧП, единая дыра, государственные услуги, лицензия.

**Аннотация.** Ушбу мақолада Ўзбекистонда кичик бизнес субъектларига давлат хизматларини кўрсатиш механизмларини такомиллаштирилиши тўғрисида сўз юритилади.

**Таянч сўзлар:** кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик (КБХТ), КБХТ субъектлари, ягона дарча, давлат хизматлари, лицензия.

Бугунги кунда мамлакатимиз ижтимоий – иқтисодий ривожига кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик (КБХТ)нинг аҳамияти ниҳоятда каттадир.

Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислом Каримовнинг мамлакатимизни 2015 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунлари ва 2016 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги маърузасида:

“Бош мақсадимиз – мавжуд қийинчиликларга қарамасдан, олиб бораётган ислохотларни, иқтисодиётимизда таркибий ўзгаришларни изчил давом эттириш, хусусий мулкчилик, кичик бизнес ва тадбиркорликка янада кенг йўл очиб бериш ҳисобидан олдинга юришидир.” [1] деб таъкидлаб ўтиб, КБХТни янада ривожланиши учун давлат хизматларини такомиллаштириш, **кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик манфаатларини ишончли ҳимоя қилиш**, давлат, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат органлари билан ўзаро муносабатларда тадбиркорлар ҳуқуқларининг устуворлиги тамойили жорий этиш, тадбиркорлик субъектларини ташкил қилишни соддалаштириш ва уларнинг фаолият юритишини енгиллаштириш, хусусий мулкдорлар ва тадбиркорларнинг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, уларнинг фаолияти кафолатларини кучайтириш масаласини ҳал этишда **суд органлари ролини оширишга** алоҳида аҳамият қаратиш кераклигини айтиб ўтдилар.

Юқоридагиларни эътиборга олган ҳолда КБХТнинг ривожини учун кенг йўл очиб бирилиб:

- Тадбиркорлик субъектларини ташкил қилишни соддалаштириш ва уларнинг фаолият юритишини енгиллаштириш билан боғлиқ 40 дан ортиқ меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатга ўзгартиш ва қўшимчалар киритилди.
- Агар тадбиркорлик субъекти солиқ ва божхона қонунчилигини бузган бўлса, унинг мулки фақат суд қарорига биноан мусодара қилиниши мумкинлигини белгилайдиган

қонун нормаси жорий этилди, даъво аризасини кўриб чиқиш муддатлари ҳам сезиларли равишда қисқартирилди.

- Энди микрофирмалар, кичик корхона ва фермер хўжаликлари фаолияти тўрт йилда бир марта, бошқа хўжалик субъектлари фаолияти эса уч йилда бир марта режали тартибда текширилади ва бундай текширувлар фақат Назорат органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича республика кенгаши қарорига асосан амалга оширилади. хўжалик субъектлари фаолиятини ва уларнинг банк ҳисоб рақамлари бўйича операцияларини ноқонуний тўхтатиш, уларнинг ҳисоб рақамларида маблағ борлиги тўғрисидаги маълумотни асосиз талаб қилиш, тадбиркорларни маблағ ажратиш билан боғлиқ хайрия ишлари ва бошқа тадбирларга мажбурий жалб қилиш каби ҳолатлар учун маъмурий жавобгарлик чоралари кучайтирилди.
- давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш идораларининг ноқонуний қарорлари ёки уларнинг мансабдор шахслари томонидан қилинган ҳаракат ёки ҳаракатсизлик оқибатида тадбиркорлик субъектига етказилган зарарни, жумладан, бой берилган даромадни тўлиқ ҳажмда қоплаш механизми қонуний асосда жорий этилди.
- Давлат органлари ва тадбиркорлик субъектлари ўртасида ўзаро муносабатларнинг бевосита электрон шакллари жорий этилгани туфайли 2015 йилда 42 минг 800 та тадбиркорлик субъекти Интернет тармоғи орқали Ягона интерактив давлат хизматлари порталида рўйхатга олинган. Улар 260 турдаги интерактив хизматлардан фойдаланиш имкониятига эга.
- 2016 йилнинг 1 январидан бошлаб мамлакатимизнинг барча ҳудудларида тадбиркорлик субъектларига «ягона дарча» тамойили асосида Давлат хизматлари кўрсатиш ягона марказлари фаолият бошлади [1].

Тадбиркорлик субъектларига замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан кенг фойдаланган ҳолда давлат хизматларини кўрсатиш сифати ҳамда улардан фойдаланиш имкониятларини такомиллаштириш ва шаффофлигини таъминлаш мақсадида Республика бўйлаб **194 та «Ягона дарча»** марказларини ташкил этиш Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти И.А.Каримовнинг «Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида» 2015 йил 15 майдаги ПФ-4725-сонли Фармони билан белгиланган.

**«Ягона дарча»** марказида тадбиркорлик субъектлари аризаларига хизмат кўрсатиш жараёни қуйидаги тартибда амалга оширилади:

1. Навбат олиш;
2. Навбатни кутиш;
3. Ариза топшириш;
4. Аризани қабул қилиш ва ИЭХТда рўйхатга олиш;
5. Аризани қабул қилинганлиги тўғрисида тилхат бериш;
6. Ариза ва унинг барча иловаларини сканер қилиш;
7. Аризани ваколатчи органларга юбориш;
8. Аризани кўриб чиқиш;
9. Аризани кўриб чиқиш натижасини шакллантириш;
10. Натижани “Ягона дарча” марказига топшириш;
11. Натижани қабул қилиш ва рўйхатга олиш;
12. Аризачини натижа тўғрисида хабардор қилиш;
13. Натижани аризачига топшириш;

Сарланадиган вақт тақсимоли: 1, 2, 3, 4, 5, 6 - бандлар – **30 дақиқа**; 6 ва 7-бандлар – **ариза қабул қилинган кун мобайнида**; 8, 9, 10, 11, 12 ва 13-бандлар – **белгиланган муддатда** [4].

Муҳтарам Президентимиз Ш.М.Мирзиёев тамонидан 2017 йил 1 февралдаги *“Тадбиркорлик субъектларига давлат хизматларини кўрсатиш механизмларини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”*ги қарори тадбиркорлик

субъектларига давлат хизматлари кўрсатиш механизмларини янада такомиллаштириш, “ягона дарча” марказларини самарали бошқариш, улар фаолиятини ташкил этиш ва мувофиқлаштиришда тизимли ёндашувни ҳамда уларнинг бошқа давлат тузилмалари билан ўзаро ҳамкорлигини таъминлашга замин яратади.

Қарорда назарда тутилган чора-тадбирлар давлат хизматларини кўрсатиш жараёнида сансалорлик, бюрократик тўсиқлар ва расмийлик ҳолатлари вужудга келишига йўл қўймасликка, замонавий ахборот-коммуникация технологияларини кенг қўллаш орқали уларнинг сифати ва самарадорлигини тубдан оширишга қаратилган бўлиб, туман ва шаҳарларда фаолият кўрсатаётган тадбиркорлик субъектларига “ягона дарча” тамойили асосида давлат хизматларини кўрсатиш марказлари **туман (шаҳар) ҳокимликлари тузилмасидан Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги бошқарувига ўтказилиб**, вазирлик “ягона дарча” марказлари фаолиятига умумий раҳбарликни ҳамда тадбиркорлик субъектларига давлат хизматларини кўрсатишга оид қонунчиликка риоя этилиши устидан назоратни амалга оширувчи ваколатли орган этиб белгиланди.

1-жадвал	
Тадбиркорлик субъектларига “Ягона дарча” тамойили бўйича кўрсатиладиган хизматлар [3]	
№	Хизмат номи
1.	Тадбиркорлик субъектларини муҳандислик-коммуникация тизимларига «фойдаланишга тайёр» шартларда улаш.
2.	Бино ва иншоотларнинг ташқи кўриниши ўзгартиришни (фасадни таъмирлашни) келишиш.
3.	Бино ва иншоотларни қайта-ихтисослаштириш ва реконструкция қилишга рухсат бериш.
4.	Қурилиш-монтаж ишларини амалга оширишга рухсат бериш.
5.	Ер участкаларини давлат рўйхатидан ўтказилганлиги ҳақида гувоҳнома бериш.
6.	Бино, иншоот ва кўп йиллик дарахтларга бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказилганлиги ҳақида гувоҳнома бериш.
7.	Ипотека ва бино ва иншоотлар, шунингдек ер участкасига бўлган ашёвий ҳуқуқлар ипотекаси тўғрисидаги шартномаларни давлат рўйхатидан ўтказилганлиги ҳақида гувоҳнома бериш.
8.	Алкоголли маҳсулотлар билан чакана савдо қилиш ҳуқуқини берадиган рухсат гувоҳномасини бериш.
9.	Алкоголли маҳсулотлар билан умумий овқатланиш корхоналарида савдо қилиш ҳуқуқини берадиган рухсат гувоҳномасини бериш.
10.	Кўчма савдони амалга ошириш ҳуқуқини берадиган рухсат гувоҳномасини бериш.
11.	Ташқи рекламани жойлаштиришга рухсат бериш.
12.	Турар жой биноларини нотурар жой тоифасига ўтказишга рухсат бериш
13.	Ер ости қонларидан фойдаланишда бузилган ерлар рекультивацияси ўтказилганлиги тўғрисида хулоса бериш.
14.	Ўрмон фондига кирмайдиган ҳудудларда дарахтларни кесишга рухсат бериш.
15.	Сувдан маҳсус фойдаланиш ва истеъмол қилишга рухсат бериш.
16.	Ўсимлик дунёси объектларидан маҳсус фойдаланишга рухсат бериш.

Хорижий тажриба шуни кўрсатмоқдаки, “ягона дарча” маркази каби институтлар давлат хизматларининг очиклиги ва шаффофлигини таъминлашда ҳамда давлат органларининг тадбиркорлик тузилмаларига ўз вақтида қўмаклашишга доир фаолияти самарадорлигини оширишда муҳим ўрин тутади.

“Ягона дарча” марказлари томонидан тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш учун **16 турдаги** рухсатномаларни бошқа идораларга бормасдан расмийлаштириш амалиёти сансалорликларнинг олдини олишга, тадбиркорлик субъектларининг вақти ва моддий сарф-

харажатларини тежашга имкон яратиб, ана шундай ижобий амалиётни янада кенгайтириш мақсадида қарорда талаб энг юқори бўлган кўшимча **86 турдаги** лицензия ва рухсатномаларни “ягона дарча” марказлари орқали расмийлаштириш механизмини босқичма-босқич жорий этиш назарда тутилмоқда.

**2018 йил 1 январдан** бошлаб “ягона дарча” марказлари орқали тақдим этиладиган лицензия ва рухсатномаларни қоғоз шаклидаги махсус бланкаларда мажбурий расмийлаштириш талаби бекор қилинади. Бунда берилган, тўхтатиб қўйилган, қайта тикланган, қайта расмийлаштирилган, бекор қилинган, шунингдек амал қилиши тугатилган рухсатнома ва лицензиялар тўғрисидаги маълумотларни **“Лицензия” ахборот тизимлари** мажмуаси орқали олиш имконияти яратилади [2].

**2017 йилнинг I чорагидан** ишга тушириладиган **“Лицензия” ахборот тизимлари** мажмуаси тегишли давлат органига бормасдан туриб, “ягона дарча” тамойили бўйича давлат хизматларини электрон шаклда олишга, рухсатнома ва лицензиялар олиш тартиби ва муддатлари ҳақидаги, шунингдек рухсатнома ва лицензиялар реестридаги маълумотлардан масофадан туриб фойдаланишга, “ягона дарча” марказлари орқали кўрсатилаётган давлат хизматлари бўйича рухсатнома ва лицензия бериш ҳақидаги аризаларни кўриб чиқиш жараёни ва натижасини, қаерда ва қай тарзда мурожаат этганидан қатъи назар, кузатишга имкониятлар яратади [2].

Фикримизча, қарорни амалга ошириш, шубҳасиз, тадбиркорлик субъектларига давлат хизматларини кўрсатишни янги сифат босқичига кўтаришга, аҳолининг давлатга нисбатан ишончини оширишга, **“Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халқимизга хизмат қилиши керак”** деган эзгу ғояни ҳаётга жорий этишга кўмаклашади.

#### References:

- [1] O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidenti Islom Karimovning mamlakatimizni 2015 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlari va 2016 yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining majlisidagi ma'ruzasi \ Xalq so'zi, 2016 yil 16 yanvar, 2-bet.
- [2] O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.M. Mirziyoevning “Tadbirkorlik sub'ektlariga davlat xizmatlarini ko'rsatish mexanizmlarini takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi qarori, Toshkent, 1 fevral 2017 y.
- [3] O'zbekiston Respublikasi Savdo-sanoat palatasi ma'lumotlari // chamber.uz //.

#### Адабиётлар:

- [1] Ўзбекистон Республикаси биринчи Президенти Ислам Каримовнинг мамлакатимизни 2015 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2016 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидаги маърузаси \ Xalq s'zi, 2016 йил 16 январь, 2-бет.
- [2] Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М. Мирзиёевнинг “Тадбиркорлик субъектларига давлат хизматларини кўрсатиш механизmlарини такомиллаштиришга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори, Тошкент, 1 феврал 2017 й.
- [3] Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси маълумотлари // chamber.uz //.